

RĂDĂCINI

ADRIAN-NICOLAE POPESCU

În ultimii ani, monografia de localitate a devenit un fel de *rara avis* — din nefericire — în peisajul aparițiilor editoriale. Cu atât mai importantă devine lucrarea d-lui Stelian I. Florescu-Pântece dedicată comunei Starchiojd (Prahova),¹ apariție sponsorizată de unul dintre fiii satului, revenit după mai mulți ani petrecuți în străinătate.

Autorul — profesor de istorie și director al școlii din localitate, își prezintă de la început intenția de a realiza, nu o monografie completă, ci o „*schiză monografică*” a vechiului sat de moșneni, aflat, în 1993, la 575 de ani de atestare documentară. Generic vorbind, două constante ale studiului atrag atenția: orientarea textului cu predilecție către informațiile de natură istorică, cu utilizarea intensivă a izvoarelor scrise și dublarea conținutului științific cu o puternică notă afectivă. Cele unsprezece capitole (se mai adaugă o listă de ilustrații, glosarul, bibliografia) încearcă să ne introducă în sfera de existență a unor oameni deosebiți, ce par a fi coborâți din legendă și intrați pentru totdeauna în istoria neamului românesc.

Starchiojdul se află la intersecția a două zone cu importante resurse istorice și etnografice: Buzău și Prahova. O dovedesc documentele prezentate în cartea profesorului Florescu-Pântece, ca și mărturiile și faptele concrete ce pot fi azi întâlnite pe teritoriul localității. Afirmatii și comentarii ale unor mari istorici români instituie ideea existenței așezării de pe râul Bâsca „înainte de întemeierea statului Țării Românești”. De altfel — ne spune autorul — etimologia numelui este ea însăși un argument al vechimii: în slava veche, „star” înseamnă vechi, bătrân, iar termenul maghiar „köve” se referă la terenul pietros pe care e așezată comuna. Evocarea unor documente vechi (începând cu hrisovul domnesc al lui Mihail I, fiul lui Mircea cel Bătrân, din 10 iulie 1418) prilejuiește apoi trecerea în revistă a marilor momente ale istoriei, la care localnicii au participat, nu numai suferite, ci și prin numeroase jertfe. Asemenea documente atestă Starchiojdul ca „sat genealogic” (având la bază spița de neam), unde pământul a reprezentat

¹ Stelian I. Florescu-Pântece, *Starchiojd — sat de moșneni, în acte, studii și mărturii. Schiză monografică*, Editura Pacific, 1992. (143 pag., 245 lei)

întotdeauna legea sfântă a oamenilor locului. De la sforile de moșie ale pământenilor, până la turnele ungurenilor statomiciți cu timpul în locurile respective — toate elementele ce țin de aspectul economic al vieții satului au contribuit la dezvoltarea localității sub o identitate proprie, inconfundabilă. Evoluția social-economică pune în lumină varietatea preocupărilor starchiojdenilor: pomicultura și creșterea animalelor, stupăritul, lemnăritul și meșteșugurile, industria casnică și cărăușia, comerțul etc.

Parte esențială a vieții satului, activitatea spirituală este relevată printr-o bogată tradiție, perpetuată până astăzi prin datini și obiceiuri străvechi, ca și prin legătura indisolubilă dintre individ, pe de o parte și biserică și școală, de cealaltă parte. În cadrul aceleiași capitol autorul se referă la arta populară locală, fascinant domeniu de manifestare a mentalității populare și a trăirilor umane; dintre numeroasele forme de existență a satului prin creația artistică, vestita scoară chiojdeană exemplifică relația strânsă dintre om și universul înconjurător.

După o privire succintă asupra problemei ocrotirii sănătății și a existenței unui Starchiojd „contemporan cu noi”, este prezentată o imagine spirituală a comunei, reflectată în scrieri și studii publicate în ultimul veac și mai ales în valoarea a numeroși starchiojdeni — luptători pentru apărarea țării sau onorabili reprezentanți ai ei în diverse domenii de activitate.

Aflați în finalul acestei „schițe monografice”, putem concluziona că ea reprezintă un document-sinteză necesar și util, nu numai istoricilor și etnografilor, ci oricui se apleacă asupra imaginii satului românesc. Cartea nu excelează prin virtuți deosebite și implicarea autorului în text ca fiu al satului este evidentă, dar firească. Ea se înscrie însă în chip meritoriu într-o bibliografie „obligatorie” a pământului românesc, îndreptățind afirmația academicianului Constantin C. Giurescu, că o istorie completă a poporului român va putea fi scrisă numai atunci când fiecare localitate își va avea scrisă monografia sa.